Puistolahti 16.9.2025 281/04.01.00/2025

Eduskunnan sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

HE 62/2025

Lausunto hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan Sivistysvaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 62/2025). Esityksessä ehdotetaan tiukennettavan pysyvän oleskeluluvan edellytyksiä. Esitysluonnoksessa pysyvän oleskeluluvan myöntämiseksi vaadittava oleskelu nostettaisiin normaalitilanteessa neljästä vuodesta kuuteen vuoteen. Kuuden vuoden oleskelun jälkeen pysyvän oleskeluluvan voisi pääsääntöisesti saada hakija, jolla on riittävä suomen tai ruotsinkielen taito ja kahden vuoden työhistoria. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä koskien sivistysvaliokunnan toimialaa. KT on aikaisemmin antanut lausunnon nyt käsiteltävänä olevan lakiesityksen luonnoksesta Sisäasiainministeriön maahanmuutto-osastolle.

Hallituksen esityksellä säädettäisiin erityissäännös Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, jatkotutkinnon tai alemman yliopistotutkinnon suorittaneille. Tällöin Suomessa suoritetun tutkinnon lisäksi hakijalta ei vaadittaisi tiettyä vuosissa laskettavaa oleskeluaikaa, kunhan hakija täyttäisi yhä jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset. Erityissäännös koskisi ylempiä korkeakoulututkintoja ja jatkotutkintoja sekä alemmista korkeakoulututkinnoista yliopistotutkintoja. Lisäksi heiltä vaadittaisiin kehittyvää suomen tai ruotsinkielen taitoa.

KT pitää perusteltuna edellä mainittua erityissäännöstä kansainvälisten Suomessa korkeakoulutettujen osaajien pitovoiman lisäämiseksi. KT pitää kuitenkin tärkeänä sisällyttää erityissäännökseen alemmista korkeakoulututkinnoista myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ulkomaalaiset. Hallituksen esityksen rajaus vain alemman yliopistotasoisen tutkinnon suorittaneille perustuisi ennen kaikkea siihen, että kandidaatintutkinto on Suomessa käytännössä välitutkinto, jonka suorittamisen jälkeen ei yleensä siirrytä työmarkkinoille. Hallituksen esityksessä todetaan myös, että vastaavalla ammattikorkeakoulututkinnolla enemmistö päätyy suoraan työmarkkinoille. Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan pysyvän oleskeluluvan ehtojen tiukentamisen tavoitteena on kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

KT tuo esiin, että erityisesti työvoiman saatavuuden kannalta työvoimapulasta kärsivillä ammattialoilla, kuten sosiaali- ja terveysalalla ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen muodostaisi yhtä lailla alemman yliopistotutkinnon kanssa kotoutumista osoittavan kokonaisuuden, jota esitysluonnoksessa esitetään tavoiteltavaksi. KT:n näkemyksen mukaan muutos lisäisi erityisesti kriittisten pula-alojen, kuten sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkintojen houkuttelevuutta sekä Suomessa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden halua jäädä opintojen jälkeen pysyväisluontoisemmin Suomeen työskentelemään ko. ammattialoilla. Kuten hallituksen esityksessä todetaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista, enemmistö päätyy suoraan työmarkkinoille. Näin ollen pysyvän oleskeluluvan hakemisen mahdollistaminen tutkinnon suorittamisen jälkeen ilman vaadittavaa tiettyä vuosissa laskettavaa oleskeluaikaa hakijan täyttäessä muut pysyvän oleskeluluvan edellytykset vahvistaisi juuri tällaisten osaajien pitovoimaa Suomessa ja tukisi heidän kiinnittymistään työelämään sekä yhteiskuntaan.

Työllisestä työvoimasta eläköityy Suomessa seuraavan 15 vuoden aikana 880 000 henkilöä, eli noin 37 prosenttia. Samanaikaisesti syntyvyys on ollut matalaa jo monen vuoden ajan.

Puistolahti 16.9.2025 281/04.01.00/2025

Työvoimapula tulee näkymään erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa. Hyvinvointialueiden työntekijöistä 28 prosenttia ja kuntien työntekijöistä 30 prosenttia on poistumassa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeelle seuraavien kymmenen vuoden aikana. Ulkomaalaiset opiskelijat täydentävät keskeisesti suomalaisia työmarkkinoita. Heidän osaamisensa ja työpanoksensa vahvistavat kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksia tulevaisuudessa vastata kasvavaan työvoimatarpeeseen ja helpottavat osaltaan työvoimapulan ratkaisemista julkisella sektorilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämän Työvoimabarometrin mukaan (heinäkuu 2025) koko Suomen alueella on eniten pulaa sairaanhoitajista. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa oli 153 100 opiskelijaa ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa oli 23 600 opiskelijaa. Opiskelijamäärä kasvoi ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa 3 % ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa 7 %. Eniten opiskelijoita oli terveys- ja hyvinvointialoilla, 53 000 opiskelijaa, joka on 30 % kaikista opiskelijoista.

KT:n näkemyksen mukaan ulkomaalaisten suomessa tutkinnonsuorittaneiden työllisten määrä on julkisella sektorilla kasvussa. Opetushallituksen julkaiseman Vipunen-tilastopalvelun mukaan vuonna 2023 terveys- ja hyvinvointialan uusista ammattikorkeakoulun opiskelijoista ulkomaalaisia oli 16 % ja osuus kaikista opiskelijoista oli 17.5 %. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista ulkomaalaisista korkeakouluopiskelijoista kolme vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen vuonna 2020 työllistyi 44 %, vuonna 2021 51 % ja vuonna 2022 56 %. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllistymisaste vastaa Opetushallituksen tilastojen mukaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ulkomaalaisten työllistymisasteen kehittymistä (2020: 44 %, 2021: 48 %, 2022: 52 %).

Jaoteltuna koulutusalan mukaan terveys- ja hyvinvointialoilla työllistymisaste oli kolme vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen ulkomaalaisilla korkeakouluopiskelijoilla vuonna 2020 65 %, vuonna 2021 60 % ja vuonna 2022 65 %. Ulkomaalaistaustaiset suorittavat keskimäärin 190 terveys- ja hyvinvointialan ammattikorkeakoulututkintoa per vuosi ja näistä kolme neljästä on töissä noin vuoden kuluttua tutkinnon suorittamisesta. Ulkomaalaistaustaisten terveyden- ja hyvinvointialan ammattikorkeakouluopiskelijoiden lukumäärän kasvua tukee myös tieto terveyden- ja hyvinvointialan ammattikorkeakoulutuksen opiskelupaikan vastaanottaneiden määrän kasvavasta kehityksestä viime vuosina, ajalla 2020–2025.

Yleisesti ottaen Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT pitää tärkeänä, että Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille sujuvoitetaan pysyvän oleskeluluvan lupakäytäntöjä, jotta osaajien pitovoima vahvistuu ja suomalaiset työmarkkinat vahvistuvat kansainvälisillä osaajilla. KT:n näkemyksen mukaan alemmista korkeakoulututkinnoista myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ulkomaalaiset tulisi sisällyttää säädettävään erityissäännökseen edellä mainituin perustein.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT

neuvottelupäällikkö Anna Kukka

työvoimapolitiikan ja kansainvälisen rekrytoinnin asiantuntija Assi Puistolahti